

สภาพปัญหาและความสำคัญของเรื่อง

ในสังคมโลกปัจจุบัน มีระบบหรือลัทธิการเมืองต่าง ๆ มากมาย ซึ่งในแต่ละระบบหรือลัทธิการเมืองเหล่านี้ต่างก็มีเป้าหมายสูงสุดอันเดียวกัน นั่นก็คือ การแสวงหาความเสมอภาคยุติธรรม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ตลอดจนความสมบูรณ์สุขของมวลมนุษยชน หากจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างก็เฉพาะในเรื่อง อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้เท่านั้น จากเรื่องความแตกต่างกันในเรื่องดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้สังคมมนุษย์เกิดความขัดแย้งถึง เคียดกันทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน

สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้น กล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่พยายามที่จะนำเอาอุดมการณ์ หลักการ วิธีการและรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างประเทศตะวันตก เช่น อังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกาเข้ามาใช้ในประเทศของตน แต่แล้วก็ประสบกับความล้มเหลวมาโดยตลอด ต่อปัญหาดังกล่าวนี้ ได้มีนักรัฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยให้ความสนใจและพยายามหยิบยกขึ้นมาศึกษากันอย่างละเอียดกว้างขวาง ประเด็นที่มักจะทำให้ความสนใจกันมาก ได้แก่ ปัญหาที่ว่า ทำไมหรือเพราะเหตุใดระบอบประชาธิปไตยในประเทศที่กำลังพัฒนาจึงไม่เจริญงอกงาม มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคหรือส่งเสริมประสิทธิภาพของการปกครองในระบบนี้ กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ อะไรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ

¹

See Micheal Brecher, "Political Instability in the New State of Asia", in Comparative politics, Harry Ekstien and David E. Apter, ed. (New York : The Free Press, 1963), pp. 617 - 633.

อย่างไรก็ตาม การศึกษาของนักรัฐศาสตร์จำนวนมากพบว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จในสังคมใดสังคมหนึ่งนั้น ต้องอาศัยปัจจัยเอื้ออำนวยหลายประการ อาทิ ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสังคม ระดับการศึกษาของประชากร ระบบการบริหารกฎหมายและวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้น ๆ¹ ในบรรดาปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ปัจจัยที่มีการยอมรับกันว่ามีสำคัญต่อการคงอยู่ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างมากก็คือ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) อันประกอบไปด้วยลักษณะความคิดความเชื่อ โลกทัศน์ ทัศนคติ ค่านิยม หรือบุคลิกภาพทางการเมืองของประชาชนในสังคมโดยรวม² กล่าวคือ หากประชาชนและชนชั้นนำของประเทศ มีวัฒนธรรมทางการเมืองหรือมีจิตใจที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้ว ย่อมจะช่วยส่งเสริมให้ประชาธิปไตยในประเทศนั้น ๆ เจริญรุดหน้าไปได้โดยราบรื่น เพราะการปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องอาศัยการยอมรับ การสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชนชั้นนำเป็นประการสำคัญ

แต่สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของสังคมยังอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงอยากรศึกษา ระบบการบริหารและกฎหมายยังล้าหลังอยู่มาก ดังนั้น หนทางที่จะทำให้อำนาจประชาธิปไตยในประเทศเหล่านี้มีเสถียรภาพมั่นคงอยู่ได้จึงขึ้นอยู่กับ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง หรือปลูกฝังจิตใจของประชาชนและชนชั้นนำให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะว่า หากจะมัวรีรอให้การพัฒนาเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีการศึกษาสูง ระบบบริหารและ

¹ See Seymour Martin Lipset, Political Man (London : William Heinemann, 1969); Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Princeton University Press, 1963).

² See Robert E. Lane, Political Man (New York : The Free Press, 1972); David C. Schwartz and Sandra Kenyon Schwartz, ed., New Directions in Political Socialization (New York : The Free Press, 1975).

กฎหมายเจริญก้าวหน้าเสียก่อน ย่อมจะต้องใช้เวลาานอีกหลายสิบปี อีกทั้งไม้อาจจะทำให้มั่นใจได้ว่า เมื่อประเทศประสบผลสำเร็จในทุกด้านดังกล่าวแล้ว สังคมก็จะกลายเป็นประชาธิปไตยไป ได้โดยง่ายตายเสมอไป ตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นเด่นชัดในกรณีนี้ได้แก่ ประเทศเยอรมันในสมัยฮิตเลอร์ และประเทศเกาหลีใต้ในสมัยปาร์คชุงฮี เป็นต้น¹ แต่ในกรณีตรงกันข้าม ประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศที่ยากจน พลเมืองมีการศึกษาค่ำ ครอบอบประชาธิปไตยในประเทศนี้กลับมีเสถียรภาพมั่นคงมากกว่าในอีกหลายประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน

สำหรับกรณีประเทศไทยของเรา การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นั้น เป้าหมายสูงสุดของ "คณะราษฎร" ก็คือ การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยให้บังเกิดขึ้นในสังคมไทย และรัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับที่เคยประกาศใช้มาแล้วและกำลังประกาศใช้อยู่ในปัจจุบันต่างก็ระบุไว้ชัดแจ้งว่า "ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย" "อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย" ทั้งสิ้น² ขณะนี้เวลาได้ล่วงเลยมาเกือบครึ่งศตวรรษแล้ว ซึ่งน่าจะเป็นการเพียงพอสำหรับปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนคนไทย แต่ขอเท็จจริงที่ประจักษ์แจ้งและเป็นที่ยอมรับกันในหมู่คนไทยโดยทั่วไป ตลอดจนชาวต่างประเทศก็คือ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อำนาจการปกครองประเทศซึ่งถือว่าเป็นของประชาชนตามกฎหมายและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ก็ยังอยู่ที่ชนชั้นผู้ปกครองอันได้แก่ ข้าราชการทหารและพลเรือนชั้นนำ หากใครเคลื่อนไหวลงมาถึงประชาชนอย่างแท้จริงไม่³ การผลักดันเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของคณะผู้บริหารประเทศที่มีอยู่บ่อยครั้งที่ไปไปในลักษณะรุนแรงนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญ และส่วนใหญ่ก็เป็นการช่วงชิงอำนาจกันในกลุ่มข้าราชการเหล่านี้

1 "เกาหลีใต้อากาศที่มีคมน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 26(1 มิถุนายน 2523): 15-16.

2 โปรดดู ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521, มตรา 1 และ 2.

3 พงศ์เพ็ญ สกุนตาทัย, ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516), หน้า 10.

ทั้งสิ้น¹ ๑ ปัญหาที่กล่าวดูเหมือนว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะให้ความสนใจเกี่ยวกับวิถีทางการเข้ามาใช้อำนาจของผู้ปกครองประเทศที่ปราศจากความชอบธรรมมากนัก ดังจะเห็นได้จากการแสดงปฏิกิริยาไม่พอใจหรือคัดค้านผู้ปกครองที่ใช้อำนาจมาโดยมิชอบนั้น จะมีอยู่บ้างก็เป็นเพียงส่วนน้อย เฉพาะในแวดวงของนิสิตนักศึกษาและปัญญาชนบางกลุ่มเท่านั้น อีกทั้งในบางครั้งยังกลับแสดงท่าทีชื่นชมหรือสนับสนุนการปฏิวัติรัฐประหารเสียด้วยซ้ำ พฤติกรรมของประชาชนคนไทยในลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้เป็นที่เข้าใจกันว่า คนไทยโดยส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยยอมจำนนต่ออำนาจ² ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริงและไม่รีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วนแล้วยอมจะเชื่อได้ว่าอุดมการณ์ของชาติไทยในอันที่จะสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตย ในสังคมไทยให้มีเสถียรภาพมั่นคงนั้นก็จะเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากอย่างมากทีเดียว

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยใจคอของคนเราเพื่อให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบหนึ่งแบบใดนั้น แม้จะเป็นเรื่องที่ยากลำบากอยู่มากแต่ก็สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ก็โดยอาศัยกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) เป็นแนวทาง (Means) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีขั้นตอนต่าง ๆ หลายประการ อาทิ ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา สถานที่ประกอบอาชีพ องค์กร สมาคม ฯลฯ ที่แต่ละคนเข้าไปพัวพันอยู่ด้วย³ ขั้นตอนที่น่าจะสำคัญมากขั้นตอนหนึ่งก็คือ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาซึ่งมีครูอาจารย์เป็นสถาบันหลักในการอบรมกล่อมเกลาจิตใจของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ในระบบการศึกษาของไทยเรานั้น ครูอาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทและอิทธิพลในการให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างทัศนคติ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และหล่อหลอมจิตใจ

¹ โปรดกู่ แหลมทอง พันธูรามี, "การเมืองที่ปราศจากพรรคของไทย : การครอบงำของระบบราชการ, "วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2519.

² กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักบริษัทไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 52.

³ อุษณีย์ ฉัตรานนท์, "แนวทางการศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการ Political Socialization, "รัฐศาสตร์นิเทศ, 1 (มกราคม - มีนาคม 2517) : 12.

เขาวชนได้เป็นอย่างมาก ส่วนสถาบันครอบครัวนั้น มักจะมีลักษณะ "ตามสบาย" ¹ พ่อแม่ ญาติพี่น้องไม่ค่อยจะเฝ้าหรือบงการหรือปลุกฝังค่านิยมอย่าง เอาจริง เอาจัง ส่วนใหญ่มัก จะปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผลก็คือทำให้ เด็กไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดและคุณธรรม จากครอบครัวน้อย อีกทั้งระบบการศึกษาของไทย หนังสือ ห้องสมุดและอุปกรณ์การเรียนการสอน ยังมีจำกัดมาก แม้แต่ในระดับอุดมศึกษา ด้วยเหตุนี้ ครูอาจารย์จึง เป็นตัวชี้เนในการให้ การศึกษาทั้งในดานวิชาการและศีลธรรมแก่เขาวชน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ครูอาจารย์เป็นกลุ่ม บุคคลที่มีบทบาทและอิทธิพลอย่างสูงในการพัฒนาบุคลิกภาพของ เขาวชนไทยนั่นเอง

เมื่อครูอาจารย์มีความสำคัญถึงเพียงนี้ จึงน่าที่จะ ได้มีการศึกษาถึงบุคลิกภาพ ทางการ เมืองของครูอาจารย์และนักศึกษาครู ซึ่งกำลัง เตรียมตัวจะออกไป เป็นครูในอนาคต เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะว่าโดยปกติ นั้น บุคคลที่มีบุคลิกภาพหรือมีความคิดความเชื่ออย่างไร ก็มักจะ ต้องการให้คนอื่นมีความคิดความเชื่อ ไปในทิศทาง เดียวกับตน ดังนั้นหากครูอาจารย์ และนักศึกษาครูส่วนใหญ่ ในปัจจุบันมีบุคลิกภาพที่ เกื้อหนุนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยแล้ว ก็ย่อมจะ เชื่อได้ว่า แนวโน้มในอนาคตที่ คนไทยจะ ช่วยกันสร้งสร้างระ บอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จนั้นก็มีทาง นำ เป็นไปได้มาก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าพบว่า ครูอาจารย์และนักศึกษาครูส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพ ที่ไม่ เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบ เผด็จการ เราก็อาจจะหาทางปรับปรุงแก้ไขได้ ในโอกาสต่อไป ด้วยเหตุนี้การศึกษา เพื่อ ทราบถึงบุคลิกภาพทางการ เมืองของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู นอกจากจะ เป็น เรื่อง ที่น่าสนใจแล้ว ยังจะช่วยทำให้เราเข้าใจปัญหาพื้นฐาน หรืออุปสรรคในการพัฒนาระบอบ ประชาธิปไตยของสังคมไทยในอนาคตอีกทางหนึ่งด้วย

อนึ่ง การที่จะศึกษาบุคลิกภาพทางการ เมืองของอาจารย์และ นักศึกษาของ วิทยาลัยครู พร้อมกับทั้งหมดทั่วประเทศซึ่งมีอยู่ 36 แห่งนั้น อาจจะต้องสิ้น เปลืองงบประมาณ และใช้เวลาในการวิจัยมาก ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะที่น่าสนใจ สมควรที่จะนำมาศึกษาคั้งนี้ กล่าวคือ

¹ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย, หน้า 122.

ประการที่ 1 วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหน้าที่ผลิตครูอาจารย์ เพื่อออกไปให้การศึกษาแก่ประชาชนในภาคนี้ ซึ่งมีจำนวนประชากรถึงประมาณหนึ่งในสามของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งการมีประชากรจำนวนมากดังกล่าว ย่อมจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศอยู่ไม่น้อย

ประการที่ 2 ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ต่อเนื่องกันมากกว่าภาคอื่น ๆ กล่าวคือ ภาคนี้เป็นภาคที่ประสบภัยธรรมชาติอยู่บ่อย ๆ เช่น ปัญหาความแห้งแล้งกันดาร ปัญหาน้ำท่วม ฯลฯ ส่วนทางด้านการเมืองและสังคมก็อยู่มาหลายทุกจังหวัด โดยเฉพาะปัญหาจากการรัยคอมมิวนิสต์ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้กับรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย จนกระทั่งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ถึงกับปรารภกับสื่อมวลชนไว้ว่า ถ้าสามารถเอาชนะคอมมิวนิสต์ในภาคอีสานได้ เราก็จะสามารถเอาชนะคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศได้โดยไมยาก¹

นอกจากนั้น ผู้วิจัยเองก็เป็นผู้ที่มีพื้นเพเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีญาติ เพื่อนฝูง เป็นอาจารย์อยู่ในวิทยาลัยครูในภาคนี้มาก ทำให้ได้รับความสะดวกและความร่วมมือหลายประการในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการวิจัยด้วย

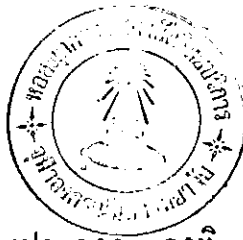
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกเอาเฉพาะอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาเป็นกลุ่มประชากรการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อทราบบุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู

¹ กองบรรณาธิการสยามนิกร, คนป่า-คืนเมือง (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์อาทิตย์ จำกัด, 2523) หน้า 165.

2. เพื่อทราบปัจจัยทางสังคมบางประการ อาทิ ฐานะความเป็นอาจารย์ นักศึกษา เพศ ลักษณะสาขาวิชาที่สอน สาขาวิชาที่เรียน ว่ามีอิทธิพลต่อการมีบุคลิกภาพทางการเมืองของ อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู หรือไม่ และอย่างไร

3. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์กับนักศึกษาวิทยาลัยครูว่ามีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันหรือไม่ และเพียงไร

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เสนอต่อ ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ด้านเวลา และเงินงบประมาณที่ใช้ในการวิจัย ดังนั้นเพื่อให้สามารถทำการวิจัยได้แล้วเสร็จและทันต่อเวลา จึงขอจำกัดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบเผด็จการ เท่านั้น

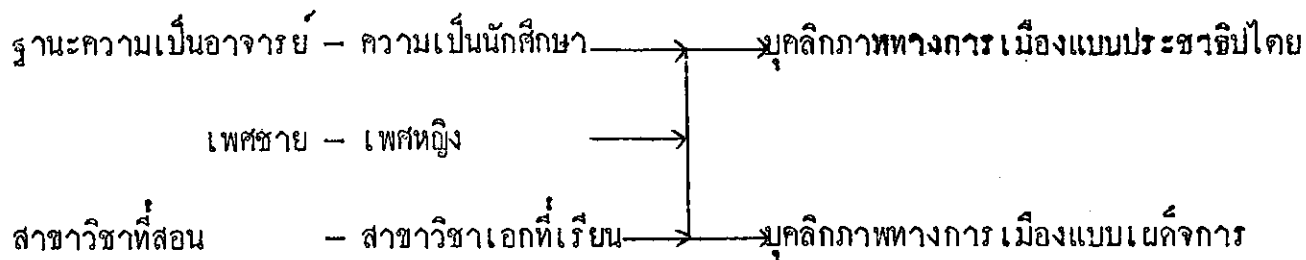
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา จะศึกษาเฉพาะกลุ่มอาจารย์และนักศึกษาของ วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 8 แห่ง เท่านั้น คือ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูเลย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independence Variables) ได้แก่ ฐานะ ความเป็นอาจารย์และความเป็นนักศึกษา, เพศ, สาขาวิชาที่สอนและสาขาวิชาเอกที่เรียน (เช่น สาขาวิทยาศาสตร์กับสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependence Variables) ได้แก่ บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เป็นไปดังในรูปข้างล่างนี้

ตัวแปรอิสระตัวแปรตามข้อตกลงเบื้องต้นและนิยามศัพท์สำคัญ

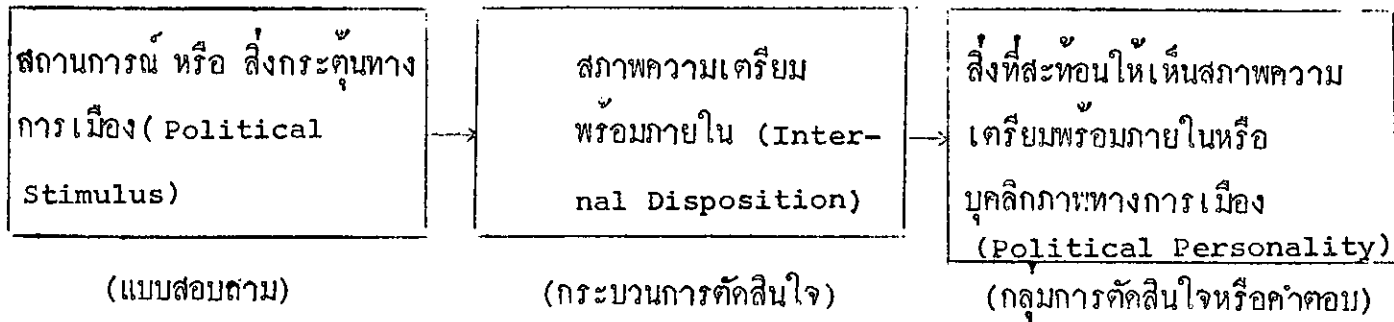
เพื่อความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์บางคำและแนวทางการวิจัยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอนิยามศัพท์ที่สำคัญ ๆ และชี้แนะแนวทางการวิจัยไว้พอเป็นสังเขป ดังนี้

1. อาจารย์วิทยาลัยครู หมายถึง บุคคลที่วิทยาลัยครูว่าจ้างหรือแต่งตั้งให้เป็นผู้มีหน้าที่สอนหรือบรรยายวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือ ทางคานมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประจำอยู่ในวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
2. นักศึกษาวิทยาลัยครู หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาเอาเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ปก.ศ.สูง) และครูศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือ ทางคานมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเรียนอยู่ในวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
3. บุคลิกภาพทางการเมือง หมายถึง ลักษณะท่าทีทางการเมืองของบุคคลซึ่งประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นสภาพความเตรียมพร้อมภายใน (Internal Disposition) และส่วนที่เป็นแบบแผนของพฤติกรรม (Pattern of Behaviors) ที่แสดงออกให้เห็นภายนอกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อถูกเร้าโดยสถานการณ์ทางการเมือง แต่ในบทวิจัยนี้ จะเจาะจงศึกษาเฉพาะส่วนที่เป็นสภาพความเตรียมพร้อมภายใน หรือ ท่าทีทางการเมือง (Political Tendency) ของบุคคลเท่านั้น
4. สภาพความเตรียมพร้อมภายใน หมายถึง สักยภาพหรือท่าทีทางจิตใจซึ่งประกอบไปด้วย แนวความคิด (Concepts) ความรู้สึก (Sensories) ทศนคติ (Attitudes) ค่านิยม (Values) ความเชื่อ (Beliefs) โลกทัศน์ (World Views) การรับรู้ (Perceptions) ความต้องการ (Needs) ทักษะ (Skills) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitions)

และกลวิธี (Defense mechanism) ¹

5. บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึงลักษณะท่าทีทางการเมืองของบุคคลที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
6. บุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการ หมายถึงลักษณะท่าทีทางการเมืองของบุคคลที่มีลักษณะเอื้ออำนวยหรือส่งเสริมต่อระบอบการปกครองแบบเผด็จการ
7. บุคลิกภาพทางการเมืองในบทวิจัยนี้ ถือว่าเป็นบุคลิกภาพที่จัดอยู่ในลักษณะ Common Traits (ไม่ใช่ลักษณะ Personal Disposition) สามารถวัดและนำมาเปรียบเทียบกันได้
8. การวิจัยนี้จะถือว่า เครื่องมือวัด (แบบสอบถาม) เป็นสิ่งกระตุ้นทางการเมือง (Political Stimulus) คำตอบที่ผู้ตอบตอบเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นสภาพความพร้อมพร้อมภายใน หรือ บุคลิกภาพทางการเมืองของบุคคลผู้นั้น ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ทั้งในรูปข้างล่างต่อไปนี้

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยนี้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ก. บุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์วิทยาลัยครู

สมมติฐานที่ 1 อาจารย์ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

¹ ไปรคกู รายละเอียดในบทที่ 4.

ค. คณขางตำ

สมมติฐานที่ 2 อาจารย์ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการค่อนข้างสูง

สมมติฐานที่ 3 อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิกภาพ ทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 4 อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิกภาพ ทางการ เมืองแบบเผด็จการต่ำกว่า อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 5 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า

อาจารย์หญิง

สมมติฐานที่ 6 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการต่ำกว่าอาจารย์ หญิง

ข. บุคลิกภาพทางการ เมืองของนักศึกษาวิทยาลัยครู

สมมติฐานที่ 7 นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยค่อนข้าง ต่ำ

สมมติฐานที่ 8 นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบ เผด็จการ ค่อนข้างสูง

สมมติฐานที่ 9 นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางค่านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิก ภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางค่านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 10 นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางค่านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิก ภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการต่ำกว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางค่านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 11 นักศึกษาชาย มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านัก ศึกษาหญิง

สมมติฐานที่ 12 นักศึกษาชายมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบ เผด็จการต่ำกว่านักศึกษา หญิง

ค. เปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการ เมืองระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาของวิทยาลัยครู

สมมติฐานที่ 13 อาจารย์มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษา

สมมติฐานที่ 14 อาจารย์มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบ เผด็จการต่ำกว่านักศึกษา

สมมติฐานที่ 15 อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 16 อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 17 อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 18 อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์

สมมติฐานที่ 19 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

สมมติฐานที่ 20 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

สมมติฐานที่ 21 อาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

สมมติฐานที่ 22 อาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นการสะสมข้อมูลความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองในเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือยังมีข้อมูลมากเพียงใด ย่อมจะช่วยให้การพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาการเมืองการปกครองได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับสภาพข้อเท็จจริงมากขึ้นเพียงนั้น
2. เพื่อเป็นแนวทางขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของตน

ไทยในโอกาสต่อ ๆ ไป

3. ผลการวิจัยนี้จะช่วยทำให้ทราบแนวโน้มบทบาท และพฤติกรรมทางการเมืองของไทยในอนาคตได้ดีพอสมควร

4. ผลการวิจัยนี้ อาจจะช่วยให้ผู้ปกครองประเทศที่มีความตั้งใจจะสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างแท้จริง ทราบถึงบุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการอบรมกล่อมเกลาจิตใจเยาวชนของชาติ แล้วนำไปปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดจนระบบบริหารของวิทยาลัยครูให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของชาติ เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าสืบไป.